

Les claus del segon pla de xoc espanyol

El Govern ha presentat un segon pla de xoc per esmorteir l'impacte econòmic de l'elevada inflació. Aquest segon paquet implicarà, segons les estimacions de l'Executiu mateix, un esforç pressupostari de més de 9.000 milions d'euros (el 0,7% del PIB), que es descompon en 5.500 milions més de despesa i en 3.600 en reducció d'ingressos per les rebaixes fiscals en els impostos de l'electricitat. Segons l'estimació de l'AIReF,¹ l'impacte sobre el dèficit serà una mica menor, del 0,5% del PIB.

La implementació de noves mesures (el primer pla de xoc va ser concebut per a l'abril-juny i estava dotat amb 6.000 milions) s'emmarca en un context en què la inflació mostra més persistència i intensitat del que s'esperava. El pla té dos eixos: el primer és la renovació, fins al 31 de desembre, de les principals mesures ja implementades a l'abril i que vencien al final de juny. El segon és una bateria de noves mesures centrades en les famílies més vulnerables. Dels 9.000 milions esmentats, uns 8.000 corresponen a la prolongació de les mesures vigents i només 1.000 a les noves mesures anunciades.

Primer eix: prolongació de les mesures ja existents

En primer lloc, s'ha ampliat fins al 31 de desembre la bonificació de 20 cèntims per litre de combustible per a tots els usuaris. Dels 5.500 milions de despesa pública del pla de xoc, l'Executiu estima que la part principal (4.038 milions)² provindrà, precisament, d'aquesta bonificació. L'extensió d'aquesta mesura ha generat un intens debat econòmic, pel seu caràcter universalista (beneficia per igual tots els usuaris, independentment de la seva renda), pel seu cost elevat i perquè la seva efectivitat està condicionada pel fet que els operadors no absorbeixin aquesta bonificació a l'hora de fixar els preus. En altres economies europees, s'han adoptat mesures similars, tot i que no s'han prolongat fins al final de l'any. A França, per exemple, la rebaixa de 15 cèntims per litre de carburant en l'automoció s'ampliarà fins al final d'agost, i, a partir del setembre, el president Macron defensa que cal substituir-la per un mecanisme més focalitzat en els grans transportistes (a l'hora de tancar aquest informe, se'n desconeixen els detalls). A Itàlia, la retallada de 25 cèntims per litre de gasoil s'ha ampliat fins al 2 d'agost.

1. La raó principal, segons explica l'AIReF, és que els 1.800 milions de menors ingressos entre el juliol i el desembre per la suspensió de l'impost sobre el valor de producció de l'electricitat tenen un impacte neutral sobre el dèficit, ja que es tracta d'un ingrés assignat a la transferència al sistema elèctric.

2. És una quantitat per trimestre superior als 1.400 milions que el Govern va calcular que comportaria aquesta mesura entre l'abril i el juny, possiblement per una major demanda a l'estiu.

D'altra banda, s'han prolongat les rebaixes dels impostos de l'electricitat, que beneficien gairebé totes les llars, fins al desembre, amb una rebaixa addicional en l'IVA del 10% al 5% (IVA del 21% abans de l'abril).³ En total, el Govern calcula que la reducció dels ingressos fiscals per aquestes rebaixes (IVA del 21% al 5%, impost especial de l'electricitat del 4,11% al 0,5% i suspensió de l'impost sobre el valor de la producció elèctrica) se situarà al voltant dels 3.600 milions d'euros entre el juny i el desembre (comparació amb un escenari amb els preus de l'energia en nivells elevats, però deixant vèncer aquestes mesures al juny). La rebaixa addicional de l'IVA del 10% al 5% implicarà una reducció d'ingressos d'uns 440 milions d'euros, de manera que la rebaixa de l'IVA del 21% al 5% comportarà una reducció total d'ingressos públics de gairebé 1.200 milions en els sis propers mesos.

Finalment, també s'han prolongat fins al desembre el topall del 2% sobre la pujada del lloguer en cas que no hi hagi acord entre les parts, els majors descomptes del bo social elèctric (del 60%, en lloc del 25%, per a col·lectius vulnerables i del 70%, en lloc del 40%, per a casos greus), que es van ampliar de manera excepcional a 600.000 persones més, i l'augment del 15% en l'ingrés mínim vital (IMV).

Segon eix: noves mesures selectives i centrades en les famílies més vulnerables

L'impacte sobre el dèficit d'aquest nou pla de xoc prové, principalment, de la prolongació de les mesures ja vigents. No obstant això, s'han adoptat noves mesures, molt focalitzades en grups vulnerables, que tenen un cost per a les arques públiques relativament petit i que mitigaran l'impacte de l'elevada inflació sobre aquests col·lectius. Aquestes noves mesures se centren, principalment, en les famílies, ja que amb prou feines s'han ampliat les ajudes directes al teixit productiu (només en 125 milions les destinades a les indústries gasintensives i en 72 milions les destinades al sector primari) que es van assignar en el primer pla de xoc.

Entre les noves mesures, destaca un pagament únic de 200 euros a treballadors o a aturats que resideixen en llars amb ingressos totals inferiors als 14.000 euros el 2021, el patrimoni dels quals, un cop descomptat l'habitatge habitual, no superi els 43.200 euros i que no estiguin percebent l'IMV. S'estima que aquesta mesura beneficiarà 2,7

3. La rebaixa de l'IVA afecta els consumidors amb una potència contractada inferior o igual a 10 kW. Gairebé totes les llars es beneficien de la disminució d'aquest gravamen. El tipus del 5% en l'IVA s'aplicarà també al 72,5% dels contractes de subministrament d'electricitat de les empreses i dels negocis (no domèstics).

milions de persones i tindrà un cost de 540 milions. El principal repte a l'hora d'implementar-la serà identificar amb precisió el col·lectiu target i assegurar-se que tenen coneixement d'aquesta ajuda.

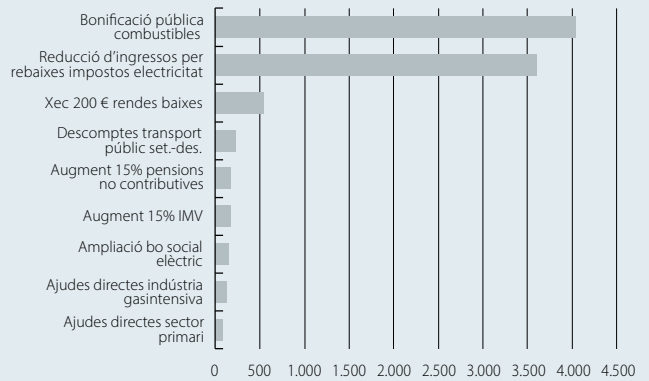
Una altra mesura és el descompte en el transport públic, similar a les mesures adoptades a Alemanya o a Itàlia en aquesta direcció. En concret, es tractarà d'un descompte vigent entre el setembre i el desembre del 50% en els títols multiviatge de Renfe i del 30% en els abonaments mensuals i en els títols multiviatge de les comunitats autònomes i de les entitats locals, les quals podran complementar-lo amb el 20% addicional per assolir també un descompte total del 50%. Es destinaran 220 milions d'euros a finançar aquesta mesura.

Finalment, en els sis properes mesos, s'incrementaran el 15% les pensions no contributives de viduïtat i de jubilació (cost proper als 180 milions), un increment que, *a priori*, s'hauria de revertir al final de l'any. Encara no s'ha concretat l'anunci de la creació d'un impost especial a les empreses energètiques pels seus beneficis extraordinaris, que entraria en vigor al gener del 2023, tot i que una part dels seus ingressos reportats ja es comptabilitzarien en l'exercici actual.

Javier Garcia-Arenas

Espanya: principals partides del segon pla de xoc

(Milions d'euros)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del BOE i del Ministeri d'Hisenda.